

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא מ"א.

עין משפט
נר מצוה

(א) לעיל מט' ע"ג, [א] שנתל' וי"א קדושין ס"ח. ויבמות ס"ג. מנחות ק"ח. נדה ט"ו, ד' (ז) כ"ל דמיתא, (ח) לעיל מט' ע"ג, [ב] שנתל' כ"א, (ז) כ"ל דמיתא, ומה,

א"כ משאשאה יולדת כו'. מפרש בגמרא: ונוסן לעלל שהמורה זכתה לו דכתיב בעל האשה (שמות כז): היסה שפחה ונשחחררה כלומר היתה משוחחררת או גיורת נשואה לגר או לעבד משוחחרר ואין לה בעל שמת פטור דהמחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשין זכה וזה קודם לזכות במה שצידו. והאי דנקט האי לישנה היתה שפחה ונשחחררה ולא נקט היתה משוחחררת משום דע"כ צ"ל לה צניס הימנו קאלמר והיינו דקאלמר היתה שפחה ונשחחררה דמשמע עמה מקריב דעדיין לא היו להס צניס והוא הדין נמי לישראלית הנשואה לגר ומה הגר לפטור דהא דמי ולדות בעל והאי דנקט שפחה וגורת משום דסתם שפחה משוחחררת נשואה למשוחחרר וסתם גיורת לגר: ג' דרז אדא זר אהב. צשור שנגה ארבעה וחסמה (לעיל דף מט'): דהכי פסיב קרא. כי ינא אנשיס: אלמא צמתחין לחצירו משמע: דמי ולדוס שנה ולדות הוא. דקמני שמין את האשה כו' ויש בכלל שומא זו דמי ולדות וצמיה: שהאשה נראית משוחחררת ובעלת אברים מפני העובר דמיה יקרין: ה"ג קאלמר כ"ד משלם דמי ולדוס ושנה ולדות. שהן משצחין את האשה: שמין את האשה. כמה האשה יפה בצעיל ולדות הללו עד של ילדה וכמה היא יפה עכשיו כשתרוקנה ונפחתו דמיה ונותן לבעל ומקא של אשה אינו בכלל שומא זו דלאן כאן אלמא פחת ריקון העובר אבל כחש גופא מחמת המכה ונפחתו דמיה משהיתה ראויה לימכר כשהיתה צריאה ריקנית הוא נזק ואינו של בעל אלמא כשאר חבלה הוא והדין קרוב צמזמזות (דף ס"ה): צומן צצסתר לה שני חלקים ולו אחד וצומן צצגלוי לו צ' חלקים כו':

לב א מ"י פ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה ב ועין בשמות וי"מ סמג עשין ע ט"ו ש"ע ח"מ סימן מב סעיף א: ב ג מ"י פ"ד מהל' מקי ממון הלכה ג ד סמג עשין סו ט"ו ש"ע ח"מ סימן מה סעיף ג: ד ד מ"י פ"ד מהל' חובל ומזיק הלכה ג ד סמג עשין ע ט"ו ש"ע ח"מ סימן מב סעיף ב:

תורה אור ה"ח
1. ויאמר אברהם אל עשרו שבו לכתוב פה עם החמור ואני ובער נלכה עד בה גשחתה ונשבעה אליכם: בראשית כב ה ובי יצו אנשים ונצפו אשה חרה וצאו ילדיהן ולא ידעה אסון עניש יגעש פאשר ירשת עליו בעל האשה ונתן בפלילים: שמות כא כב

רבינו הגנאל

אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה שכבר ילדה ולדות. כיצד משלם שמין האשה כמה היתה יפה כול: ואקשינן אמתנין הא דמי ולדות ושבת ולדות הוא, דהא שמין אותה כנאשה שכבר ילדה ולדה עמה, אמ' רב יהודה אין, והכי קאמי' ויצא משלם דמי ולדות ושבת ולדות, שמין את האשה כמה היתה יפה. האי דאמרין מאי קאמי', לפרשי דבירי רבן שמעון ויצאו ילדיה שכבר ילדה וכי נמליא: אמ' רבה הכי קתני, וכי אשה משבחת קודם שתלד, אדרבה אינה משבחת אלא אחר שתלד דאיפיקא לה סמכת ליה כולי, תניא כותיה, ויבא אמ' רבי תנאי, וכי אשה ואין לעצמה בשבת ולדות כלום, אלא שמין נזק וצער כי חבלא דעלמא ונותן לאשה, ודמי ולדות לבעל, ושבת ולדות חולקין. ואקשינן ורבן שמעון כן נמליא ארבן שמעון כן נמליא, ומשנינן הא דתני אין לה שבת במבטח דאית לה צער והא דתני יש לה שבת בשילדה כבר דלית לה צער ויש לה שבת. פי', כל היכא דסליק בולד שיחמא הוא מקום החלל, לאפוקי ידה ורגליה. היתה שפחה ונשחחררה או גיורת פטור. אוקמה רבה בשחבל בה בחיי הגר ומת הגר דפקעה זכותיה, אבל חבל בה לאחר מיתת הגר חולדות לעצמה הן. ורב חיטא אמ' איתיה לגר זכה בהו, ליתיה לגר לא זכה בהו. ומותבין מיהא, היתה שפחה ונשחחררה או גיורת זכה. ומפרקינן, מי עדיפא ממתניין בדין דאוקימנה בשחבל בה בחיי הגר ומת הגר דפקעה לה זכותיה, ואי בעייתא הא לאחר מיתת הגר חבל ותני זכה.

המרתא מעברתא כו'. וא"ת הא גבי צור תנן צלחיה פרקין נפל לתוכו עבד או אמה פטור ולא אמרינן דהוי כחמרתא מעברתא ולא נמעינה משור ולא אדם וי"ל דהכא לא מייעט הכתוב שור (ו) צמני ולדות אלמא צמזמזות של בעל כדכתיב

© HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

בעל האשה וכל כאן הולדות לאוין דכתיב האשה וילדה מהיה אלדויה: אלמא ולדות צריי גינהו. [א] צירסיס לא פליג רב חסדא ומודה הוא דזכו דהא צמזמזות צפרק עברה (דף מט'): אלטרין קרא למעטינן שאין אדם מוריש זכות צמו לבנו והכא ליה מייעוט ועוד מדפריך לרצה מצרייתא דהכה את האשה ומוקי לה שמחל צמיי הגר אבל רב חסדא משמע דניחא לאחר מיתת הגר ודוקא גר אבל כשאינו גר משלם דמי ולדות ליורשים:

וְמִי עָרִיף מִבַּתְנִיתָיו, וְאִם וּמִאִי סָ"ד לַמַּשְׁקָן וְכִי לֹא יָדַע דֵּלָא עָדִיף, וְיֵשׁ לוֹמַר מִשּׁוּם דַּחֲקָא צְרִייתָא קִמְנֵי נֹזַק וְאֵדַע וְכִי יֵשׁ נֹזֵק וְאֵדַע אִיירי בכל ענין כמו כן נזק צמני ולדות איירי בכל ענין: ותני

הגהות הב"ח

(א) ב' ושבח ולדות מיבעי ליה: (ב) רש"י ד"ה ושמין ולדות ונותנין כל: (ג) ד"ה וצאו ובי צעליהן הן וצמיה: (ד) תוס' ד"ה חמרתא ובי חמזו שור מרדמי ולדות:

גליון הש"ס

ג' ב' ביצד משלם דמי ולדות. עין לעיל דף מ' ע"א מוספות ד"ה וכן:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אלו ולדות כ"י צירסיס לא כ"י צ"ז וכ"ז ש"פ וצמזמזות חולקן (ועצמיה ג"ח סימן כ"ג) ס"ה (ד):

מוסף רש"י

שבו לכנס פה. אלעזר עבד אברהם היה (ויבמות ט"ב). ודמיו המורה לבעל. המורה זכות לו דכתיב בעל האשה (לעיל ט"ב). אין האשה נותן ליורשיה. נזק ולער (שם). היתה שפחה ונשחחררה. כלומר היסה משוחחררת מנזכרת ממשחחרר (שם). או גיורת. מעטרת מנר, ומתו שיהס, זכה. פטור מן הכל שהוא קודם האילו ואין לה יורשין כל הקודם צלחה זכה וזה ששנו צ"ד קודם לכל אדם, אבל ישראליים מעטרת ממשחחרר, אפילו אין להם צניס יש לה יורשין לירש חלקו, ודוקא שנחחררה קודם חבלה, אבל היתה שפחה כשמחל בה חייב בעל אפילו צמני ולדות ויתן לאלויה, דמני ולדות שפחה איס אלא בעליות שלה כדאמרינן (לעיל) דלמא ליה חמרתא מעברתא חזקת מינאי (לעיל ט"ב).

ישבו לכם פה עם החמור (עם הדומה לחמור): * ביצד משלם דמי ולדות: דמי ולדות (ב) שבת ולדות מיבעי ליה הכי נמי קאמר ביצד משלם דמי ולדות ושבת ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין תניא נמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיוולדת משבחת ואין לעצמה בשבת ולדות כלום אלא שמין נזק בפני עצמו וצער בפני עצמו ושמין את הולדות ונותנין לבעל ושבת ולדות חולקין קשיא דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במבכרת כאן בשאינה מבכרת ורבנן דאמרי שבת ולדות נמי לבעל מאי טעמא (ז) כדתנן ממשמע שנאמר ויצאו ילדיה אינו יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבת הריון לבעל ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבועי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי יד ורגל דלא: היתה שפחה ונשחחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא שנו הלא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איהו בגויהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיכי אלמא ולדות צריי גינהו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא מיתבי (ח) הכה את האשה ויצאו ילדיה נותן ליורשיה היתה שפחה ונשחחררה או גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתינן דאוקימא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר הכא נמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר ותני

ועירי נפשו עליו ונוקא דהכא חבלה דעלמא הקיזו צמזמזות דפרשיסי לעיל: ושמין ולדות. (ט) ונותן כל דמיהן לבעל: ושנה ולדות. דהיינו פחת דמי נפח גופה מחמת ריקון הולד חולקין: קשיא דר"ש כו'. דהכא קתני ושנה ולדות חולקין אלמא אשה משבחת לימכר כשהיה הרה יותר מריקנית ולעיל קתני אשה משבחת משתלד יותר מקודם לכן: צמזמזות. דמיה פחותין קודם לידה מלאחר לידה דמסוכנת היא: שיחמא. חממות והיינו כנגד כל החלל כולו: זכיא צמזמזות. דהא ולדות נכסי צעליהן (ו) וכשמת הגר ועדיין היא מעוברת היא החזיקה בהן והיא קודם לכל אדם הלכך כי מחל זה צמר הכי משלם לה לדידה: מרי דיני. בעל שמועה זו. הלוא מתרגמינן דיכי (צירסיס לו): לררי גינהו. קשרי מעות וכספים הן שזכות בהן מן ההפקר: איסיה לעלל. או ליורשיו זכי להו רחמנא: ליסיה לעלל כו'. דחיוצא חמת אחי לה צעשת חבלה והרי אין לה מוצעין: אין האשה נוסן ליורשיה. הא אוקימנא בגרשה לפיכך אין הבעל יורשה צפרק שור שנגה ד' וה' (לעיל דף מט'). זכיא. החובל במה שצידו ופסי' לאחר מיתת חבל זה זכה בה: לרצה